

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Součkové a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobce **Ing. D. O.**, zastoupeného Mgr. Robertem Sedláčkem, advokátem se sídlem Jaselská 27, Brno, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 15. 6. 2006, vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 41 Cad 221/2006, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 20. 12. 2006, č. j. 41 Cad 221/2006 - 10,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 20. 12. 2006, č. j. 41 Cad 221/2006 - 10, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalovaná svým rozhodnutím ze dne 15. 6. 2006, č. X, podle § 29 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“) a podle čl. 46 odst. 1 Nařízení Rady (EHS) 1408/71, od 1. 11. 2005 přiznala žalobci dílčí starobní důchod ve výši 6986 Kč měsíčně. S ohledem na nařízení vlády č. 415/2005 Sb., dále upřesnila, že se od měsíce ledna 2006 procentní výměra důchodu z částky 5958 Kč zvyšuje o 4%, což je 239 Kč, na 6197 Kč a základní výměra důchodu se z částky 1028 Kč zvyšuje o 51 Kč na 1079 Kč, kdy celkem náleží žalobci 7276 Kč měsíčně. Dodala, že částky základní výměry jsou uváděny v dílčené výši. V odůvodnění žalovaná konstatovala, že dobu pojištění stanovenou pro nárok na důchod žalobce splnil podle českých právních předpisů, a proto mu byl podle čl. 46 odst. 1 Nařízení Rady (EHS) 1408/71 přiznán. Uzavřela, že k době žalobcova studia v O. na území Ukrajiny v období od 1. 9. 1963 do 30. 7. 1964 a od 17. 10. 1964 do 26. 2. 1969 nepřihlíží, neboť nesplnil podmínku čl. 13 Smlouvy mezi Českou republikou a

Ukrajinou o sociálním zabezpečení (vyhlášené sdělením Ministerstva zahraničních věcí č. 29/2003 Sb. m. s., dále jen „smlouva“), v podobě národnosti, podle níž se musí jednat o pojištěnce české, nebo ukrajinské národnosti.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce žalobu, v níž namítal pochybení žalované, podle něhož mu nebyla zhodnocena doba studia v O. na Ukrajině v období od 1. 9. 1963 do 30. 6. 1964 a od 17. 10. 1964 do 26. 2. 1969, s odůvodněním, že nesplnil podmínku čl. 13 mezinárodní smlouvy. K tomu sdělil, že čl. 13 smlouvy nestanovuje podmínky národnosti, nýbrž upravuje způsob určení výše důchodů těm, na něž se smlouva vztahuje. Současně je však osobní rozsah této smlouvy podle jejího čl. 3 omezen toliko na státní občany České republiky, nebo Ukrajiny. S ohledem na skutečnost, že je státním občanem Slovenské republiky, vyjádřil názor, že uvedenou smlouvu nelze v jeho případě aplikovat. Zdůraznil, že při posuzování toho, které doby pojištění lze pro účely starobního důchodu započítat, je třeba postupovat podle vnitrostátních právních předpisů platných v době, kdy tyto doby pojištění získal. Žalobce dále odkázal na ustanovení § 1 odst. 1 a odst. 2 písm. c) vyhlášky Ústřední rady odborů a Státního úřadu sociálního zabezpečení č. 102 ze dne 15. 5. 1957 o nemocenském pojištění a důchodovém zabezpečení studentů a vědeckých aspirantů. Vzhledem k tomu, že splnil podmínky uvedené těmito předpisy, když byl do ciziny ke studiu vyslán příslušnými orgány, jeho dobu studia na Vysoké škole X v O. od 1. 9. 1963 do 30. 6. 1964 je třeba považovat za dobu důchodového pojištění a lze ji pro účely nároku na starobní důchod a jeho výši započítat. Obdobně i v případě jeho dalšího studia tamtéž od 17. 10. 1964 do 26. 2. 1969 uvedl, že splnil podmínky § 6 odst. 1 bodu 4. a 5. zákona č. 101/1964 Sb., o sociálním zabezpečení a podle § 47 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 102/1964 Sb. Doba jeho studia se tak považovala za dobu zaměstnání a je pro účely nároku a výše starobního důchodu započítatelná. Nezhodnocení tohoto období žalobce pokládal za nesprávné a diskriminační. S ohledem na tyto skutečnosti navrhl, aby soud rozhodnutí žalované zrušil a tato vydala nové rozhodnutí, ve kterém by zhodnotila i žalobcovu dobu pojištění v období od 1. 9. 1963 do 30. 6. 1964 a od 17. 10. 1964 do 26. 2. 1969.

Žalovaná ve svém vyjádření k žalobě odmítla, že by při posuzování dob pojištění měla postupovat podle platných právních předpisů v době, kdy tyto doby měly být získány. Poukázala na znění čl. 13 smlouvy, přičemž podotkla, že žalobce získal dobu pojištění v České republice a s ohledem na znění čl. 13 smlouvy se doba pojištění získaná na území Ukrajiny neposuzuje.

Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 20. 12. 2006, č. j. 41 Cad 221/2006 - 10, žalobu žalobce proti rozhodnutí žalované zamítl. Ve svém rozhodnutí uvedl, že sporným mezi účastníky řízení bylo, zda dobu studia žalobce v O. na území Ukrajiny v období od 1. 9. 1963 do 30. 6. 1964 a od 17. 10. 1964 do 26. 2. 1969 lze posuzovat jako dobu pojištění podle českých právních předpisů. Za nespornou však soud označil skutečnost, že žalobci náleží starobní důchod z českého systému důchodového pojištění, neboť získal potřebnou dobu pojištění v rozsahu 28 let z požadovaných minimálních 25 let a dosáhl věku potřebného pro vznik nároku na starobní důchod. Současně shledal správným postup žalované, která aplikovala § 29 písm. a) zákona a čl. 46 odst. 1 Nařízení Rady (EHS) 1408/71, podle něhož v těch případech, kde byly splněny požadované podmínky dané vnitrostátním předpisem členského státu pro získání nároku na dávku, provede příslušná instituce výpočet dávky, která by mu měla náležet, podle ustanovení předpisů, jež sama provádí. Soud se vypořádal s námitkou, že žalovaná měla postupovat podle předpisů platných v době, kdy žalobce získal sporné doby pojištění. Konstatoval dále, že žalovaná správně postupovala podle čl. 13 smlouvy, neboť žalobce splnil podmínky nároku na důchod podle českých

předpisů i bez přihlídnutí k dobám pojištění získaným podle právních předpisů Ukrajiny. Podle právního názoru soudu žalovaná správně stanovila starobní důchod výlučně na základě dob pojištění získaných podle českých právních předpisů. Soud uzavřel, že s ohledem na tyto skutečnosti žalobci nemohla být doba studia v O. na Ukrajině v rozhodném období započítána.

Ve včasné kasační stížnosti namítl žalobce (dále jen „stěžovatel“), že se soud dopustil nezákonnosti, když nesprávně posoudil právní otázku ohledně započtení doby studia, a že se rovněž nevypořádal s námitkou týkající se neaplikace smlouvy, protože je jeho rozhodnutí nepřezkoumatelným.

Stěžovatel vyslovil názor, že žalovaná a posléze ani soud nemohly na posuzovanou věc aplikovat smlouvu, jelikož působí *pro futuro*, tedy od okamžiku její platnosti, tj. od 1. 4. 2003 a nikoli zpětně. Takový přístup je v rozporu se zásadou zákazu retroaktivity, přičemž její aplikace by jednoznačně diskriminovala stěžovatele. Vyjádřil domněnku, že pokud by studoval v jiném státě, se kterým nemá Česká republika uzavřenou mezinárodní smlouvu v oblasti sociálního zabezpečení, potom by jeho doba studia musela být v souladu s českými právními předpisy započtena. Soud vůbec nezdůvodnil aplikaci smlouvy, po právní stránce se s žalobou nevypořádal a jeho rozsudek trpí nedostatkem odůvodnění. Stěžovatel dále zopakoval skutečnosti uvedené již v žalobě, obsahující argumenty, z jakého důvodu by měla být doba jeho studia v O. na Ukrajině v období od 1. 9. 1963 do 30. 6. 1964 a od 17. 10. 1964 do 26. 2. 1969 započítána a zohledněna při výpočtu jeho důchodu. Zopakoval, že předmětné období studia, které žalovaná při rozhodování o důchodu nevezala v potaz, mělo být posuzováno podle právních předpisů platných v době studia stěžovatele. S ohledem na tyto skutečnosti stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 20. 12. 2006, č. j. 41 Cad 221/2006 - 10, zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že proti dosavadnímu způsobu řízení nemá námitek a že se zcela ztotožňuje s právním názorem soudu. Vyslovila se k aplikaci smlouvy, která dopadá na právní vztahy od okamžiku její platnosti, tj. 1. 4. 2003. Odkazem na rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 1 Cao 14/2001 zaujala právní názor, že daný případ je třeba posuzovat podle zákona č. 155/1995 Sb. a zákona č. 100/1988 Sb., k čemuž vede i ustanovení § 13 zákona. Opačný postup, navrhaný stěžovatelem, by byl složitý a nepřehledný. Neshledává ani diskriminaci ve svém postupu, kdy vycházela ze skutečnosti, že stěžovatel splnil podmínky nároku na starobní důchod podle § 29 písm. a) zákona výlučně podle českých právních předpisů.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a stěžovatel v ní namítá důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. Jejím rozsahem a důvody je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost je důvodná.

Stěžovatel uplatnil důvod kasační stížnosti uvedený v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., podle něhož lze kasační stížnost podat z důvodu nesprávného posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné posouzení právní otázky spočívá v tom, že je na správně zjištěný skutkový stav aplikována nesprávná právní norma, popřípadě je aplikována správná právní norma, která je však nesprávně vyložena. Stěžovatel za tento stížnostní důvod považuje skutečnost, že doba jeho studia v O. na Ukrajině v období

od 1. 9. 1963 do 30. 6. 1964 a od 17. 10. 1964 do 26. 2. 1969 měla být zhodnocena žalovanou jako doba pojištění, přičemž měla být posuzována podle právních předpisů platných v době získání těchto dob. Současně vytkl, že soud aplikoval smlouvu, která na konkrétní případ nedopadá a neměla být aplikována.

Nejvyšší správní soud shledal tuto stížnostní námitku, v rozsahu aplikace smlouvy, důvodnou. Podle právního názoru Nejvyššího správního soudu je smlouva součástí právního řádu České republiky, přičemž jsou-li splněny podmínky stanovené článkem 10 Ústavy, je přednostně aplikovatelná před rozdílnou vnitrostátní právní úpravou. Krajský soud pochybil v otázce její aplikovatelnosti na posuzovaný případ, i když správně citoval a v odůvodnění uvedl znění jejího čl. 3, který vymezuje její osobní rozsah v tom, že se podle jeho písm. a) vztahuje na občany smluvních stran, kteří podléhají nebo podléhali právním předpisům jedné nebo obou smluvních stran a podle písm. b) na jiné osoby, pokud odvozují svá práva z práv občanů obou smluvních stran uvedených pod písmenem a). Stěžovatel je nicméně státním občanem Slovenské republiky, přičemž tato skutečnost je uvedena jak ve správním spise, uváděl ji rovněž sám stěžovatel ve své replice a i žalovaná to ve svém vyjádření potvrzuje. Současně nespadá pod osobní rozsah aplikovatelnosti smlouvy podle jejího čl. 3 písm. b), neboť svá práva neodvozuje z práv jiných občanů podle písm. a). Vzhledem k tomu měl soud zvážit, zda je smlouva vůbec aplikovatelná. Na základě těchto zjištění měl podle Nejvyššího správního soudu krajský soud dospět k názoru, že u státního občana Slovenské republiky nepřipadá v úvahu aplikace této smlouvy, neboť se podle jejího čl. 3 písm. a) na občany třetích nesmluvních států nevztahuje; v úvahu nepřichází ani aplikace podle jejího čl. 3 písm. b) a dále dodává, že rozhodnutí žalované ve svém odůvodnění nesprávně hovoří o podmínce národnosti, kterou však smlouva nezná, což krajský soud ponechal bez povšimnutí. Nejvyšší správní soud ohledně této důvodné stížnostní námitky uzavírá, že krajský soud pochybil, když nesprávně aplikoval smlouvu, kterou s ohledem na její osobní rozsah vůbec aplikovat neměl.

Další stížnostní námitka obsahuje důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., na jehož základě lze podat kasační stížnost z důvodu nepřezkoumatelnosti rozhodnutí soudu prvního stupně, který může spočívat v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě též v jiné vadě řízení, mohla-li tato vada mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Podle stěžovatele se soud v právním hodnocení věci dostatečně nevypořádal s žalobními námitkami stran nemožnosti aplikace smlouvy a jeho odůvodnění je tudíž nedostatečné.

Nejvyšší správní soud pokládá i tuto stížnostní námitku za důvodnou. Krajský soud se nevypořádal se všemi uplatněnými žalobními námitkami. Především se podle Nejvyššího správního soudu spokojil s aplikací smlouvy, kterou použila již žalovaná, aniž věnoval pozornost skutečnosti známé ze správního spisu a vyjádření účastníků, tedy že stěžovatel je státním občanem Slovenské republiky. V této souvislosti Nejvyšší správní soud odkazuje na své předešlé závěry. Současně však krajský soud dále pochybil v tom, že bez dalšího aplikoval smlouvu, aniž uvedl, jaké důvody jej vedly k její aplikaci. Nevyjádřil se proto k žalobní námitce, zda je smlouva vůbec aplikovatelná, přičemž podle judikatury představované např. rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004 - 73, publikovaným pod č. 787/2006 Sb. NSS, či rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 - 44, publikovaným pod č. 689/2005 Sb. NSS, v případě, že krajský soud v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu opomene přezkoumat jednu ze žalobních námitek, je rozhodnutí, jímž žalobu zamítl, nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Krajský soud rovněž pochybil, když uvedl, že žalovaná správně

postupovala podle smlouvy, aniž blíže rozvedl, z jakých důvodů považoval její postup za správný, když navíc žalovaná nesprávně používá pojem „národnost“, který smlouva nezná.

Podle Nejvyššího správního soudu, s ohledem na shora uvedené důvody, Krajský soud v Brně nesprávně posoudil právní otázku v podobě aplikace smlouvy, neboť ta se nevztahuje na občany nesmluvních států. Při tom však nesprávně vycházel z její aplikace, aniž by současně uvedl, proč ji vlastně aplikoval, když pochyby o její aplikovatelnosti vznesl stěžovatel již v žalobě. Tím se nezabýval všemi řádně uplatněnými žalobními námitkami stěžovatele, protože Nejvyšší správní soud shledal jeho rozsudek nepřezkoumatelným. Nejvyšší správní soud proto kasační stížností napadený rozsudek podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil. Věc současně vrátil Krajskému soudu v Brně k dalšímu řízení, v němž je tento soud podle odst. 3 téhož ustanovení vázán výše uvedeným právním názorem Nejvyššího správního soudu. Krajský soud v Brně tak bude znovu rozhodovat o žalobě, přičemž se důkladně vypořádá se všemi žalobními námitkami, včetně otázky aplikovatelnosti předmětné smlouvy.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne podle § 110 odst. 2 s. ř. s. Krajský soud v Brně v novém rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. července 2007

JUDr. Marie Součková
předsedkyně senátu

